

Valideringsdelegationen 2015–2019
U 2015:10

Registrator
Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissvar betänkandet Tid för utveckling (SOU 2018:24) (dnr. A2018/00776/ARM)

Valideringsdelegationen 2015–2019 har i uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Delegationens ledamöter representerar branscher och parter inom arbetslivet samt berörda myndigheter.

I detta remissvar lämnas synpunkter på förslag och bedömningar i betänkandet Tid för utveckling (SOU 2018:24). Valideringsdelegationen har valt att endast lämna synpunkter på bedömningar som avser eller angränsar till valideringsområdet. Synpunkterna är gemensamma för delegationen som helhet. Vissa av de myndigheter och organisationer som är representerade i delegationen lämnar även separata remissvar. Svaret har beretts av Valideringsdelegationens kansli och inför beslut i ärendet diskuterats vid Valideringsdelegationens sammanträde den 27 augusti 2018.

Sammanfattning

Valideringsdelegationen instämmer i att validering bör utgöra en aktivitet under utvecklingsledigheten och att validering bidrar till att göra utvecklingsledigheten effektiv och ändamålsenlig. Valideringsdelegationen betonar också att en valideringsinsats med kvalitet i vissa fall är en relativt krävande process för individen och anser därför att validering i dessa fall bör ske under den föreslagna utvecklingsledigheten.

Validering enligt branschmodell skulle också kunna vara en aktivitet i kombination med start av företag eller som förberedelse för start av företag. Valideringsdelegationen saknar en diskussion kring detta i betänkandet.

Validering som en aktivitet under den föreslagna utvecklingsledigheten förutsätter vidare att rätten att få sitt tidigare lärande kartlagt och bedömt för tillgodoräknande inom yrkeshögskolan och högskolan fungerar i praktiken. Valideringsdelegationen saknar ett resonemang i betänkandet kring denna förutsättning.

För att kunna fatta välgrundade beslut om att eventuellt studera under utvecklingsledigheten behöver individen få information om hur omfattande den kompletterande utbildningen blir och om den ryms under utvecklingsledigheten. Valideringsdelegationen har i sitt delbetänkande Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:29) framhållit att det behövs en central ingång för ansökan om utlåtanden med förhandsbesked om tillgodoräknande av tidigare lärande på eftergymnasial nivå.

Innehållet under utvecklingsledigheten (avsnitt 12.7)

För att bli anvisad till utvecklingsledighet ska, enligt utredningens förslag, den utvecklingslediga under sin frånvaro från arbetet ägna sig åt uppdatering eller omställning genom kompetensutveckling. Utredningen bedömer att validering bör kunna ingå som en av aktiviteterna inom utvecklingsledigheten. I betänkandet anges att validering kan bidra till att göra utvecklingsledigheten mer effektiv både genom att identifiera individens kompetens och genom att korta en eventuell utbildningsinsats efter valideringen.

Valideringsdelegationen instämmer i att validering bör utgöra en aktivitet under utvecklingsledigheten och att validering bidrar till att göra utvecklingsledigheten effektiv och ändamålsenlig. Validering är ett verktyg som syftar till att synliggöra och erkänna en persons kunskaper och kompetenser, oavsett hur de har förvärvats. Målgruppen för utvecklingsledigheten, arbetstagare som är etablerade på arbetsmarknaden, har hunnit utveckla kompetensen såväl i arbetet som på annat sätt. Kompetens som utvecklats genom tidigare utbildning, i arbetet eller på annat sätt måste kunna ”växlas in” och ge möjlighet till smidig påbyggnad. Validering och erkännande av tidigare lärande är därför en central komponent för att möjliggöra ett effektivt livslångt lärande. Validering är ofta ett nödvändigt första steg för att bedöma en individs reella kompetens för att därefter kunna avgöra vilka fortsatta insatser som behövs för att komma vidare i arbete eller i utbildning.

Som ett huvudargument emot validering som en aktivitet under utvecklingsledigheten ställer utredningen frågan om en person behöver vara ledig för att få sina kunskaper validerade. Valideringsdelegationen vill betona att det i vissa fall är en relativt krävande process för individen att gå igenom en validering med kvalitet. Det gäller särskilt om kartläggning och bedömning av tidigare lärande ska göras i relation till utbildningsmål. Individen kan i dessa fall behöva vara ledig från sitt arbete en tid. Valideringsdelegationen anser därför att validering i dessa fall bör ske under den föreslagna utvecklingsledigheten.

Med utgångspunkt i teorier om erfarenhetsbaserat lärande kan validering också ses som en lärandeprocess i sig, inte enbart en process för bedömning av tidigare lärande. Lärande kan uppstå på tre olika sätt för en person som går in i bedömning av sin reella kompetens:

- genom att individen lär sig vad han eller hon redan kan (blir medveten om sitt tidigare lärande),
- genom att lära sig vad som krävs i valideringen (lär sig om kompetenskraven i yrket eller lärandemålen i en utbildning), samt
- lär sig relatera och beskriva sin egen kompetens på ett sätt som är relevant för det område som valideringen avser.¹

Branschvalidering inför start av företag

Start av företag är exempel på en aktivitet under utvecklingsledigheten som utredningen också nämner. Utredningen anger som alternativ att utvecklingsledigheten skulle kunna ägnas åt att förbereda start av företag, med utbildning kring företagande som aktivitet.

Även validering enligt branschmodell skulle kunna vara en aktivitet i kombination med start av företag eller som förberedelse för att starta eget. De flesta av branschernas modeller för validering utgår från de kompetenskriterier som branschen har identifierat för att individen ska vara anställningsbar inom ett område eller i en yrkesroll. Branschvalidering kan därmed bli aktuellt för de individer som under utvecklingsledigheten vill byta yrkesbana. Särskilt i de fall valideringen leder till certifikat eller yrkesbevis enligt branschens krav kan det underlätta start av egen verksamhet. En

¹ *Validation as a learning process*, Andersson P (2017).

diskussion kring branschvalidering i kombination med start av företag saknas i betänkandet.

Rätt till bedömning av reell kompetens för tillgodoräknande

För att validering ska vara tillgängligt under den föreslagna utvecklingsledigheten behöver studerandes rätt att få sitt tidigare lärande kartlagt och bedömt för tillgodoräknande inom yrkeshögskolan och högskolan fungera i praktiken. Ett sådant resonemang saknas i betänkandet. När det gäller högskolan pågår ett utvecklingsarbete. Universitets- och högskolerådet har i uppdrag att samordna en pilotverksamhet med syfte att etablera en varaktig struktur för stöd till såväl universitets och högskolors arbete med bedömning av reell kompetens som lärosätenas samarbete i fråga om bedömningen.²

En central ingång för förhandsbesked om tillgodoräknande

För att kunna fatta välgrundade beslut om att eventuellt studera under utvecklingsledigheten behöver individen få information om hur omfattande den kompletterande utbildningen blir och om den ryms under utvecklingsledigheten. Valideringsdelegationen har i sitt delbetänkande Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:29) framhållit att det behövs en central ingång för ansökan om förhandsbesked om tillgodoräknande. Individen ska inte själv behöva hitta ett lärosäte som kan göra bedömningen. En central ingång borgar också för en likvärdig hantering av en ansökan och kan också motverka dubbelarbete till följd av att individer vänder sig till flera olika lärosäten för ett förhandsbesked. Universitets- och högskolerådet bör enligt Valideringsdelegationens bedömning vara den centrala ingången och ges i uppdrag att ansvara för utlåtanden med förhandsbesked om tillgodoräknande av tidigare lärande på eftergymnasial nivå.

² Regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende Universitets- och högskolerådet (U2016/03868/UH).

Å delegationens vägnar

Anders Ferbe
Ordförande

Helena Asp
Kommittésekreterare

Valideringsdelegationen:

Jeanette Azinovic, Arbetsförmedlingen

Tim Brooks, Tillväxtverket

Anders Barane, Sveriges Kommuner och Landsting

Johan Ingelskog, Kommunal

Malin Jönsson, Universitets- och högskolerådet

Josefine Larsson, IF Metall

Maria Lindgren, Myndigheten för yrkeshögskolan

David Lundgren, Skolverket

Jesper Lundholm, Unionen

Charlotte Tarschys, Jusek

Peter Thomelius, Visita

Fredrik Voltaire, Almega